

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне.

За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 12 круна по године 6 круна.

За све остале земље годишње 20 франака у латву, на по годину 10 франака у злату.

Преплата се прима само у годишњим и полугод. ратовима.

Поједини број 20 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Излази суботом

Олговорни уредник: Филип Јерговић.

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој

КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Унутрашњих Дјела постављамо:

за љекара Никшићке области д-ра Петра Контића, бившег физикуса у Никшићу;

за љекара Морачко-Васојевићке области, са сједиштем у Колашину, д-ра Јована Кујачића, досадашњег физикуса у рангу обласног љекара на Даниловом Граду, по потреби службе;

за физикуса у рангу обласног љекара, са сједиштем на Грахову, д-ра Садика Стренића, досадашњег заступника љекара Морачко-Васојевићке области, по потреби службе;

за физикуса у рангу обласног љекара, са сједиштем у Улцињу, д-ра Јосифа Перу, досадашњег физикуса у рангу обласног љекара у Никшићу, по потреби службе.

Наш Министар Унутрашњих Дјела нека изврши овај указ.

Цетиње, 20. фебруара 1909. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,
В. Лакић Војводић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој

КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Унутрашњих Дјела постављамо:

за економи болнице „Данило I.“ Душана Илићковића, досадашњег вршиоца дужности економи исте болнице.

Наш Министар Унутрашњих Дјела нека изврши овај указ.

Цетиње, 20. фебруара 1909. г.

НИКОЛА с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,
В. Лакић Војводић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој

КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Финансија и Грађевина, а по саслушању Нашег Министарског Савјета и одобрењу Државног Савјета, а на основу тачке 6. чл. 120. Устава, ријешили смо и рјешавамо:

Одобрава се Министру Финансија и Грађевина, да на терет овогодишњег буџетског кредита, одобреног „на ванредне државне потребе“ партија 189., може издати Министру Унутрашњих Дјела круна 15.000 — петнаест хиљада круна — на потребе одобрене рјешењем Министарског Савјета од 11. о. мј.

Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврши овај указ.

Ријека, 14. фебруара 1909. г.

НИКОЛА с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

На основу члана 61. Закона о устројству гимназија у Књажевини Црној Гори потписани Министар просвјете и црквених послова прописује ова Правила о испиту зрелости у реалнијем гимназијама:

ПРАВИЛА

ЗА

ИСПИТ ЗРЕЛОСТИ

у књ. црног. реалнијем гимназијама

I. Задатак испита зрелости

Чл. 1.

Задатак је испиту зрелости, да утврди, јесу ли кандидати добили потребну спрему за изучавање универзитетских и виших техничких школа.

Чл. 2.

Испит зрелости не треба да буде само просто испитивање онога што је кандидат учио у средњој школи, нити ће се од кандидата захтијевати механично знање свих детаљних појединости у предметима средњошколске наставе, него ће се више пазити на то: да ли је кандидат изио из средње школе довољну мјеру основног хармонијски спојеног знања, умије ли се тијем знањем користити, показује ли потребну логичност у извођењу, поузданост и правилност у исказивању својих закључака.

II Погодбе за припуштање испиту зрелости

Чл. 3.

Испиту зрелости припуштају се а) абитуријенти и б) екстернисте.

Чл. 4.

Они редовни ученици VIII разр. гимназије или абитуријенти, који желе полагати испит зрелости треба да два мјесеца прије свршетка школске године поднесу за то молбу испитној комисији преко управе гимназије.

Молбеници, коју потписује отац или старатељ, ваља приложити крштеницу са свијема школским свједочанствима средњих школа, које је абитуријент полазио.

Чл. 5.

На основу поднесених свједочанстава испитна комисија одлучује, који се кандидат има припустити испиту зрелости.

Чл. 6.

Екстернисте — кандидати који нијесу као редовни ученици стекли право да полажу испит зрелости — треба да преко оне управе гимназије, у којој желе полагати испит, поднесу на два мјесеца прије свршетка школске године Министарству просвјете молбу да им се дозволи полагање испита зрелости, снабђену исправама, из којих се види: када и гдје се који родио, које је народности и вјероисповијести, гдје стално пребива, да ли се добро владао, како му се зове отац и којега је занимања, најпослије које је школе кандидат свршио и на који начин се за испит припремио.

Чл. 7.

У случају да који кандидат прибави дозволу за полагање испита зрелости лажнијем исправама, не само што му већ издано свједочанство испита зрелости губи сваку ваљаност, него се и он лишава сваког права на поновно полагање испита зрелости и потпада под кривични законик.

Чл. 8.

Ни један екстерниста не може бити припуштен испиту зрелости, ако није већ навршио 18. годину, или ће је навршити до краја децембра оне године, у којој мисли полагати испит зрелости.

Чл. 9.

Ако је екстерниста већ прије био као редован ученик у којој средњој школи, не може се пустити на испит зрелости прије свршетка оне школске године, које би био свршио VIII разред, да је редовно наставио своје науке.

Чл. 10.

Прије него приступи испиту зрелости, треба да сваки екстерниста докаже, да је проучио научно градиво, прописано за гимназије, и да из свијех предмета положе предиспите, и то: писмено и усмено из језика и математике, а из осталих предмета усмено.

Чл. 11.

Од полагања предиспита из појединих предмета могу бити ослобођени екстернисте, који свједочанствима докажу, да су у којој средњој школи с успјехом проучили те предмете у оном обиму, који се захтијева у гимназији.

Чл. 12.

Сваки екстерниста уплаћује унапријед код управитеља прописану таксу за предиспите од шесет круна, која се дијели

Чл. 13.

Писмени предиспит за екстернисте траје од један до два сата за пједине предмете, а усмени не више од пола сата за сваки предмет.

Чл. 14.

На усменим предиспитима екстерниста присуствује нарочита испитна комисија, којој под предједништвом управитеља присуствују наставници VIII разреда, а по потреби и други наставници. Успјех кандидата се бљежи у посебан записник, а оцјењује се из сваког предмета прописаним оцјенама.

Чл. 15.

О предиспитима издају се кандидатама свједочанства. Прелазне оцјене, које је кандидат на предиспиту добио, вриједе му у року од 2 године за сваки евентуални поновни испит зрелости.

Чл. 16.

Који кандидат на предиспиту из једног или више предмета није успио, може приступити испиту зрелости тек онда, кад на поновном предиспиту из тих предмета задовољи. Рок за то одређује испитна комисија, а не може бити краћи од 6 мјесеци, ако кандидат није задовољио из три предмета, ни краћи од године дана, ако није задовољио из 4 или више предмета.

III Испитна комисија

Чл. 17.

Испитну комисију сачињавају они наставници виших разреда гимназије које одреди наставнички збор, а исти су предавали оне предмете из којих се положе испит зрелости. Комисији предједава министарски изасланик, којег у случају потребе замјењује управитељ гимназије. Ако је и сам управитељ у овом случају испитач, док он свој предмет испитује, замјењује га у предједавању најстарији члан комисије.

Чл. 18.

Ако који члан испитне комисије не може присуствовати испитима и не може испитати све кандидате, комисија му међу својим члановима или међу осталим наставницима бира подесна замјеника.

Чл. 19.

Сваки члан испитне комисије има пригласовању по један глас, а они који испитују два или више предмета имају само два гласа.

Предједник испитне комисије гласује ако хоће, или ако треба, али посљедњи.

Чл. 20.

За вођење записника одређује испитна комисија једног од својих чланова.

Чл. 21.

Усменом испиту зрелости предједава изасланик Мин. просвјете, који треба да има редовну универзитетску спрему. Он је представник државне власти на испиту зрелости. Његова је дужност, да пази, радили се све по одредбама овога закона, и о томе извјештава Министра просвјете.

Чл. 22.

Чланови испитне комисије, министарски изасланик, као и сви остали наставници дужни су у тајности држати све оно, што би, у невријеме проказано или објављено, могло на који било начин штетно утицати на правилан и законит ток и успјех испита. Строга обавеза чувања тајне трајна је за све оно, што се на сједницама догађа и ко се о то огријеши, потпада под казну, коју за то прописује „Закон о настав. сред. школа“.

IV Рокови полагања испита зрелости

Чл. 23.

За испит зрелости одређују се ова три рока: 1.) љетњи, 2.) јесенски, 3.) зимски.

Чл. 24.

Љетњи рок, свршетком школске године, главни је испитни рок за јавне, редовне ученике VIII разреда, за кандидате који испит понављају и за екстернисте.

Преплата се шаље поштом, само и непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручије, г. Вељку Рамадановићу, К. Ц. агенту у Нотер.

Дописи се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по 4 пара за први пут, а за сваки даљи пут по 2 пара.

Чл. 25.

Јесенски рок, почетком школске године, одређен је за испитивање таквијех кандидата, који због болести, или другог којег важног разлога нијесу могли доћи на испит зрелости у љетњом року, или га у том року нијесу могли завршити — затијем за оне кандидате, који су имали послије великог школског распуста поновити испит или предиспит из једног предмета VIII разреда, да могу доћи на испит зрелости.

Писмене радње, ако их је кандидат учинио, могу вриједити по рјешењу испитне комисије и за испит у јесенском року.

Чл. 25. а)

Екстернисте се могу пустити на испит зрелости у љетњем и јесенском року.

Чл. 26.

Зимски рок, у мјесецу фебруару одређен је за оне кандидате, који су у прошлом љетњем или јесенском року одбијени на по године, као и за оне екстернисте, који су на предиспиту о љетном року били репробирани на 6 мјесеци, па су поновљенијем предиспитом стекли право на то.

Повољне оцјене писменијех радња првог испита зрелости вриједе и за овај поновни испит.

V Писмени испити зрелости

Чл. 27.

Писмени испити зрелости имају почети крајем мјесеца маја, а држе се само прије подне.

Редовна настава за кандидате престаје 5 дана прије почетка писменијех радња.

Чл. 28.

На писменом се испиту израђују ове клаузуrne радње:

- 1.) састав из *српског језика*;
- 2.) састав из *њемачког језика*;
- 3.) састав из *руског језика*;
- 4.) пријевод *са латинског* на српски језик;
- 5.) пријевод *са француског* или *грчког* на српски језик;
- 6.) радња из *математике*.

Чл. 29.

За израђивање српске и математичне радње одређује се по пет сати; за израђивање другјих састава по четири, а за пријевод по три сата. Вријеме, које је потребно за приопћивање задаћа, не рачуна се у прописано вријеме.

Чл. 30.

Не смију се задавати радње и задаци, које су већ у школи кандидати радили, или који су с њима много сродни.

Чл. 31.

Писмена радња из српског језика састоји се из подужег састава у прози у коме ће се огледати резултат опште образованости и умне зрелости кандидата, коју је на основу својих средњошколских наука стекао. Кандидат ће то доказати концепцијом и распоредом градива које је задатком обухваћено, јасношћу и дошљедношћу у излагању мисли, правилношћу и природношћу у извођењу закључака. При томе ће се пазити на тачност, складност и на чистоту српског језика.

Чл. 32.

За израду њемачке и руске радње треба одабрати такве задатке, који неће кандидатима задавати стварнијех потешкоћа. При оцјени таквијех радња више ће се полагати на правилност језика.

Чл. 33.

За превођење с латинског и француског, односно грчког језика, треба узети комаде из писаца прописанијех за гимназију. Изузетно могу се задати и мјеста из таквијех писаца, који се облигатно не читају у гимназијама, и то онда, ако су садржајем и дикцијом за ту сврху складна.

Чл. 34.

Текст на превођење не смије задавати стварнијех или језичких потешкоћа, те

има бити по могућности својим садржајем заокружена цјелина од 30—40 редака или стихова.

Текст из туђијех језика ваља диктирати не казујући из којег је писца и дјела.

Чл. 35.

Код писменијех радња из латинског и француског или грчког језика допушта се кандидатима употреба рјечника.

Чл. 36.

Радња математска састоји се из 1—2 задатка из алгебре и 2—3 задатка из разних дијелова геометрије (планиметрије, стереометрије, равне тригонометрије и аналитике). Не смију се задавати задаци ко-захтијевају такову вјештину у алгеб. трансформирању и геометријском кон-струкцијама, која се може стећи само силнијем вјежбањем, нити пак такви, који се оснивају једино на механичком пам-ћењу таквијех појединости и формула, које немају никакве практичне вриједности.

Употреба лог. таблица је дозвољена.

Чл. 37.

На позив управитеља саставе предмет-ни називни, чланови комисије, сваки за свој предмет из саставака по 6 а из математике и пријевода по 4 за-даће, од којих утврђује управитељ у очи самог писменог испита са дотични-јем наставником од [поднесенијех саста-вака 3, а од осталијех по 2 задаће. Од ових одабира испитна комисија на дан самог писменог испита једну задаћу, која се онда даје на израду кандидатима.

Распоред за писмени и усмени испит зрелости утврђује наставнички збор, и доставља га на вријеме Министарству ради одобрења.

Чл. 38.

Писмене радње израђују кандидати под непрекидним надзором дотичног настав-ника и још једног члана комисије. Поред ове двојице и управитељ или његов за-мјеник, води, кад год је могуће, надзор над писменијема испитима.

Министарски изасланик дужан је та-кође сваки дан походити писмени испит зрелости.

Чл. 39.

Надзорни наставници наизмјенце воде записник у који уписују све што је важ-није и што би се имало поменути за вријеме писменог испита. У том запис-нику биљежи се: текст датог задатка; када је тачно (у који час) отпочео пи-смени рад; који су наставници одређени за надзор, и да ли су непрекидно или наизмјенце, и докле који, надгледали; када је који ученик с радом био готов и ко је саво канцел, а ко је концепт и препис за одређено вријеме свршио; најпослије је ли, и ко је опоменут због покушаја, да се недопуштенијема средствима по-мogne.

Овај записник потписују предметни и надзорни наставници.

Чл. 40.

У истој соби не смије радити писмене радње више од 20 кандидата, само се изузетно може допустити, да који кан-дидат изађе прије из собе него што до-врши радњу, а то ће се забиљежити у записник.

Чл. 41.

Кад кандидат доврши радњу, предаје једном од надзорних наставника концепт и пријепис, диктовани текст и све биље-шке, што их је евентуално, израђујући радњу, учинио.

Чл. 42.

Најстрожије се забрањује кандидатима преписивање или употребљавање недо-звољенијех средстава.

Чл. 43.

Ухвати ли се који кандидат гдје зада-ћу преписује или гдје употребљава за-брањена средства, искључиће се од испи-та у том испитном року; а буде ли по мишљењу комисије оправдана сумња, да је кандидат задаћу преписао, радиће но-ву, кад дође на усмени испит зрелости.

Чл. 44.

Прије почетка писменијех радња треба да министарски изасланик озбиљно опо-мене кандидате на пошљедице недопу-штеног начина израђивања писменијех радња.

Чл. 45.

Сваку ће клаузуру радњу предметни наставник тачно прегледати и поправити, савјесно је просудити и ставити на крају своју укратко образложују оцјену. Ми-нистарски изасланик, управитељ и сви чланови испитне комисије треба да пре-гледају већ оцјењене писмене радње и да својим потписима утврде, да ли се са предложеном оцјеном слажу или не; у пошљедном случају дужни су укратко образложити своје мишљење.

Чл. 46.

Ако кандидат добије из српске радње или из радње једног другог језика и ма-

тематике или пак из радња 3 страна је-зика слабу оцјену, одбија се на 6 мјесеци, а у сваком другом случају на годину дана.

VI Усмени испити зрелости

Чл. 47.

Усмени испит зрелости полаже се из ових предмета:

- 1.) *Српског језика с литературом;*
- 2.) *Латинског језика;*
- 3.) *Њемачког језика;*
- 4.) *Руског језика;*
- 5.) *Француског језика;*
- 6.) *Историје народне и оште;*
- 7.) *Математике;* и
- 8.) *Физике.*

Чл. 48.

1.) Из *српског језика с литературом* тра-жи се: знање главних граматичких пра-вила српског језика, које се показује гра-матичким и стилистичким тумачењем о-дабранијех мјеста у новијих наших писа-ца. -- Српска народна поезија. -- Познавање главних дијелова наше старе књижев-ности. -- Познавање најзнаменитијих пјес-ничких дјела из дубровачке књижев-ности, које кандидату треба да су познате на основи лектире. -- Познавање знатни-јих дјела из новије наше књижевности, код најзнатнијих новијих писаца тражи се и знање цијелога развоја књижевног им рада, а и најглавнијих биографских по-датака. На хронолошке појединости и године не треба се премного обазирати.

Обично је подлога испиту комад из пјесме или прозе, које кандидат има гласно прочитати, те најприје својим ри-јечима поновити садржај тога штива, а за-тијем ваља у облику колоквија расправ-љити о садржају, о пјесничкој врсти и књижевном значају тога дјела, да би се видјело умије ли кандидат изрећи свој јасан суд правилнијем српским језиком. Не треба давати повода да кандидат из-носи критички суд, који је примио без довољна познавања књижевности и без самосталнога размишљања.

2.) Из *латинског језика* тражи се да кандидат једно мјесто из римских пи-саца, који се читају у гимназији, а не задаје особитијех језичких и ствар-них потешкоћа и није се читало у шко-ли, послје кратке приправе, коректно (метрички) прочита, и без знатне помоћи преведе и протумачи.

Кандидату ваља приопћити значење рјеђијех и непознатијех ријечи и фраза, а исто тако може му се, ако је потребно, рећи штогод и о садржају ради лакшега размишљања.

Кандидат је дужан да зна у кратко и биографије писаца, који су се у школи учили.

Ако је задано мјесто кандидату зада-вало при преводу великих потешкоћа, може му се дати још и други комад.

3.) Из *њемачког језика* тражи се да кандидат прочита и преведе једно мјесто из њемачког писца, које се није у школи обрађивало, и да садржај ис-прича њемачкијем језиком. -- На питања, која ће му се поставити по томе штиву, ваља да одговори њемачкијем језиком; на-рочито ће се пазити на то, да ли су му граматички облици правилни. -- Из ње-мачке књижевности треба кандидат на основи школске лектире да познаје у главнијем цртама најзнатније појаве од Клопштокова доба. Биографије се не пи-тају.

4.) Из *руског језика* тражи се све што и за њемачки. Из историје књижев-ности кратки пријеглед двају периода од Ломносова до Гогоља и од Гогоља до данас.

5.) Из *француског језика* тражи се да кандидат зна превести послје кратке приправе, а без знатне помоћи једно не особито тешко мјесто из којег, писца, које се није прије у школи читало и пре-водило. Кандидату се може казати зна-чење непознатијех ријечи и фраза.

Осим тога треба да зна одговарати на француском језику на питања која се стављају у истом језику, а тичу се обли-ка и садржаја прочитаног комада. Био-графије писаца не питају се.

6.) Из *историје народне и оште* тражи се од кандидата јасан пријеглед старије и новије историје српског народа -- на-рочито Црне Горе и главнијих политич. и културних момената свију периода оп-ште историје у вези с потребнијем знањем из географије.

7.) Из *математике* тражи се да канди-дат прегледно знање математичке грађе из више гимназије покаже познавањем метода појединијех грана и згоднијем рјешавањем било апстрактнијех или при-мијењенијех задаћа.

Не смију се задавати задаци, који зах-тијевају такву вјештину у алгебарском трансформирању и геометријском кон-струкцијама, која се може стећи само силнијем вјежбањем, нити захтијевати по-знавање таквијех појединости и формула које немају практичне вриједности, а осни-вају се само на механичком памћењу.

8.) Из *физике* треба прегледно знање основних појава и закона у оквиру на-учне грађе, с обзиром на њихове међу-собне најзнатније свезе, затијем разумије-вање природних физичких појава, осо-бито из свакодневног живота. Напокон вјештину у рјешавању физичких задаћа без особитијех математичких потешкоћа.

Чл. 49.

Усмени испити зрелости љетњег рока држе се половином јуна. Дане одређује Министар просвјете на приједлог испит-не комисије.

Чл. 50.

Предсједник испитне комисије у спо-разуму с њенијем члановима одређује ред којим ће се предмети испитивати и ври-јеме, колико ће трајати испит из сваког предмета, подијеливши кандидате редов-но у групе по три и три.

Чл. 51.

На усменом испиту биљеже се поједи-нијем кандидатима стављена питања у записник који води један од чланова ис-питне комисије.

Чл. 52.

Чим се кандидати једне групе потпуно испитају, одмах се састане сједница и одлучује о успјеху кандидата. Резултат се одмах затијем кандидатима саопштава.

Чл. 53.

Сваки наставник, члан комисије, испи-тује из својега предмет. Предсједник има права да ставља поједина питања, а уз његову дозволу и остали чланови комисије.

Чл. 54.

Сви чланови испитне комисије дужни су непрекидно бити на усменом испиту.

Чл. 55.

Усмени испит зрелости није јаван.

Чл. 56.

Предмет су усменог испита сви језици који се уче у VIII разр. математика, исто-рија, и физика. Из којих ће од ових предмета кандидат полагати испит одре-ђује комисија, и о томе обавијешта све кандидате непосредно пред почетак ус-меног испита.

Чл. 57.

За оцјену зрелости кандидатове дово-љан је, у средњу руку, испит из четири предмета: два језика (српски и који дру-ги језик, а пречи је који живи), матема-тика и историја или физика. Од ове и овакве се мјере одступа само у толико, што се, по успјеху одличнијех кандидати-ма, о чијој зрелости комисија не сумња, усмени испит може спести и на један само предмет, а слабијим проширити на још два предмета, тако да ће одлични-јаци полагати испит редовно из 1—2 предмета, средњи из 3—4, а слабији из 5—6.

Чл. 58.

Од полагања усменог испита из поје-динијех предмета ослобађају се кандидати по овим општим одредбама:

а) Кандидат, који је постојано у гор-њој гимназији постигао у једном пред-мету годишњу оцјену барем „добро“, или је такву оцјену заслужио на пред-испиту, а његова се писмена радња, ако је има, слаже с годишњом или са пред-испитном оцјеном, редовно се ослобађа.

б) Кандидат који је у писменој радњи добио оцјену „слабо“ не може се осло-бодити од полагања усменог испита из тога предмета, нити може полагати усме-ни испит из мање од 4 предмета.

в) За кандидата чије оцјене не одго-варају условима под а) наставник или предсједник предлаже, а комисија одлу-чује из којих ће се предмета испитати.

При овоме треба пазити, да ослоба-ђање буде што се више може у смислу чл. 57. тако да кандидат не полаже испит само из сроднијех предмета, да се ослобађа од оних предмета, у којима је показао бољи и постојанији успјех и у којима је веће сагласности у оцјени пи-смене радње и годишњем односно пред-испитнијем оцјенама, а да се не ослобађа од оних, у којима је просјечни успјех само довољан и у којима има већих раз-лика у оцјенама или се примјеђује у њи-ма назадак.

Чл. 59.

Сваки кандидат, кад чује из којих му је предмета одређен усмени испит има право да каже из кога би још предмета желио бити испитан, а предсједник ће му по успјеху усменог испита уважити или не уважити ту жељу.

Чл. 60.

Ако би се десило, да кандидат на испиту почне неуљудно одговарати и не-пристојно се понашати, биће најприје озбиљно опоменут, а у поновљеном случају као морално незрео од испита удаљен.

Овако удаљен кандидат губи право на даље полагање испита зрелости за годину дана. Ако би кандидат и поново био удаљен због истог узрока са испита, онда — по рјешењу испитне комисије — губи за увијек право на полагање испи-та зрелости.

VII Одлуке испитне комисије

Чл. 61.

Чим се усмени испит с једном групом прозванијех кандидата сврши, састаје се одмах испитна комисија у сједницу да ријеши, на основу усменог испита, писме-них радња, годишњег свједочанства VIII разреда — односно на основу предиспи-та, треба ли кандидата прогласити зре-лијем, или га ваља одбити.

Чл. 62.

Испитна комисија може кандидата, за којега је вијећањем установљена општа зрелост, прогласити зрелијем ако и није у једном предмету потпуно одговорио за-хтјевима, само ако то није српски језик.

Чл. 63.

За свакога кандидата и за сваки пред-мет појединце предлаже испитач оцјену усменог испита, а комисија о томе одлу-чује. Из писмене и усмене оцјене изводи се општа. Ако би општи оцјена била поновна, онда испитна комисија с погле-дом на постигнути успјех из осталијех предмета испита зрелости одлучује, како ће му се поновна оцјена рачунати. Ако се комисија не сложи, рјешава већина гласова. При подјели гласова рјешава повољнији суд.

Свакоме члану је допуштено да унесе своје засебно мишљење у записник.

Чл. 64.

Кандидат, који задовољи на испитима, проглашује се према оцјенама:

- а) већином гласова зрелијем;
- б) једногласно зрелијем;
- в) зрелијем с одликом.

Већином гласова зрелијем, ако из једног предмета има „слабо“ или му је оцјена код половине свијех предмета „довољно“; зрелијем с одликом, који имају из свијех предмета „врло добро“ и бар из једног „одлично“, или једно „одлично“ више него „добро“; једногласно зрелијем сви остали.

Чл. 65.

Кандидат, који са усменог испита од-ступи, проглашује се незрелијем, ако је већ на основу дотадашњег испита установ-љена његова незрелост.

Чл. 66.

На крају вијећања има се главни запис-ник прочитати и потписати. Потписују сви чланови комисије а овјери минис-тер изасланик. У тај записник биљеже се:

- а) годишња оцјена VIII разреда — од-носно биљешке са предиспита;
- б) оцјене писменијех радња;
- в) оцјене усменог испита;
- г) оцјене свијех предмета, који се није-су у VIII разр. учили. Послије тога се биљежи општи суд о зрелости или не-зрелости.

Чл. 67.

Резултат испита зрелости предсједник комисије објављује кандидатима сјутра дан по свршеном испиту зрелости свијех кандидата у присуству свијех чланова испитне комисије.

VIII Свједочанство зрелости

Чл. 68.

На основу коначне одлуке у главном записнику издаје управитељ гимназије кандидатима који су проглашени зрели-ма свједочанство зрелости најдаље за осам дана, пошто се испит сврши. Обра-зац свједочанства о испиту зрелости про-писује Министар просвјете и црквенијех послова.

Чл. 69.

У случају да кандидат прво свједочан-ство изгуби, издаје му управитељ на основу главног протокола овјерени при-јепис, на који плаћа одређену таксу.

Чл. 70.

У свједочанство зрелости треба осим потпуног национала (име и презиме, име очево, мјесто рођења и домовина, дан и година рођења, народност и вјера) кандидатова и имена оних завода, које је полазио, унијети само одлуку испитне комисије, како је кандидат проглашен зрелијем за изучавање универзитетских и техничких наука (да ли је проглашен зре-лијем већином гласова, или зрелијем јед-ногласно или зрелијем с одликом).

На свједочанству треба назначити све предмете који се у гимназији уче и из којих је кандидат полагао испит.

Чл. 71.

Свједочанства зрелости потписује ми-нистарски изасланик, управитељ и сви чланови испитне комисије.

IX Понављање испита зрелости

Чл. 72.

Ако кандидат није проглашен зрелијем, онда одлучује већина гласова, да ли може доћи на испит зрелости иза пола или иза године дана. Ако не задовољи из једног или два предмета, одбија се на шест мјесеци, иначе на годину дана. На захтјев кандидата даје му се о томе увјерење.

Чл. 73.

Испит се зрелости понавља у оној гимназији, гдје је кандидат први пут испит полагао, а у другој којој онда, ако је онамо понављао VIII разред.

Чл. 74.

Ако кандидат не понавља VIII разред као јавни редовни ученик, такав треба да поред пријаве за поновни испит зрелости поднесе од компетентне власти свједочанство о своме владању.

Чл. 75.

Испит се зрелости може полагати два пута, по трећи пут нарочитом дозволом Министра просвјете.

Чл. 76.

Управитељ завода најдаље за 14 дана по свршеном испиту зрелости извјештава Министарство просвјете о одржанијем испитима зрелости и шаље препис из главног испитног протокола.

X Таксе испита зрелости

Чл. 77.

Сваки кандидат (абитуријент и екстерниста) плаћа за испит зрелости таксу од 25 (двадесет и пет) круна.

За свако понављање испита зрелости плаћа се иста такса.

Чл. 78.

Испитне се таксе још прије почетка писменијех испита уплаћују у управи завода. Плаћене се таксе враћају једино онда, ако кандидат одступи прије почетка писменог испита зрелости.

Чл. 79.

Испитне се таксе дијеле међу члановима испитне комисије, сразмјерно по предметима, и председника.

Чл. 80.

Ова правила ступају на снагу од дана кад их Министар потпише и у званичном листу објави, а с тијем престају важити сви досадашњи прописи за испит зрелости у колико исти немају ослободу у овим правилима.

П. Бр. 1417 ex 1908. г.
Цетиње, 5. фебруара 1909.

Министар
Просвјете и цркв. послова,
Ј. С. Пламенац с. р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Његово Краљевско Височанство Књаз Господар дошао је с Њ. В. Књазом Петром у прошлу сриједу на Цетиње.

— Г. О' Рељи, овд. отправник послова Велике Британије, отпутовао је у уторник у Беч, одакле ће се данас вратити.

ЗАПИСНИК XIV РЕДОВНЕ СЈЕДНИЦЕ ЦРНОГОРСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ држане 31. децембра 1908. год.

Пресједовао предсједник
М. Ђукановић

Секретар
Д. Петровић

Почетак у 2 сата послје подне.
За министарским столом министри: Војводић, Мартиновић, Вукотић и Пламенац.

Сједницу је отворио предсједник Ђукановић. Записник је XIII. редовне сједнице прочитао секретар Петровић и усвојен је без примједбе, као и записник XII. редовног састанка, који је прочитао секретар Драговић и још у изводу молбе и жалбе: Тока К. Јовановића, Ђона Љуцковића из Затрјепча и Шпира Жижића, које су упућене на проучавање одбору за исте, иза чега је прочитао и извјешта предсједника појединих одсјека односно избора чланова за поједине одборе скупштинске. Прије прелаза на дневни ред *Сашко Булатовић* је молио предсједништво Скупштине, да се распита код министра унутрашњих дјела односно одговора на његову и С. Драговића интерпелацију упућену на истог у прошлом сазиву због неких преграда на ријеци Морачи, на што му је предсједник Ђу-

кановић одговорио, да ће то учинити и накнадно му саопштити.

Пријешло се на дневни ред: посебан претрес законског приједлога о устројству војске. За извјестилачким столом оба извјестиоца: *Кайичић* и *С. Бошковић* и први чита.

Наслов је закона примљен по извјештају као и чл. 1. са преднасловом, без дебате.

Код чл. 2. узео је ријеч министар војни бригадир *Мартиновић*, који се слаже с извјештајем осим у тачки 1.), а ту је за то, да се употребити израз „редовно у ратно стање“ а ријеч „мобилно“ отпане, јер према нашем устројству војске мобилно значи исто што и редовно стање, као и да отпане цијела нова алинеја предвиђена под тачком 2.) извјештаја, јер је Уставу противна.

Ж. Драговић је имао примјетити на посљедњу алинеју усвојеног чл. 1., док *Ј. Дрљевић*, који се слаже с редакцијом министра војног, код чл. 2. мисли, да је питање, о ком Драговић говори, ствар стилизације, на коју се има право и доцније, као што је то и у извјештају на крају напоменуто. Д-р *Радуловић* пак предлаже, да остане „мобилно, ратно и мирнодопско“, а *Р. Бошковић*, да остане нова алинеја под тачком 2., по извјештају до ријечи „указом“, послје чега је извјестилац *Кайичић* објаснио одборово схватање смисла ријечи „мобилно“, примио редакцију министра војног, што је и Скупштина усвојила.

Преднаслови чл. 3. и 4. усвојени су по извјештају док они су примљени по пројекту с измјенама по извјештају, без дебате, само што је министар војни *Мартиновић* код посљедњег објаснио остујање у повишењу војне обавезе до 62 године.

У дебати код чл. 5. министар војни бригадир *Мартиновић* се слаже с измјенама по извјештају осим посљедње алинеје, којој се противи, наводећи, да би така законска одредба била на штету војне дисциплине, те предлаже, да се она замијени текстом чл. 27. пројекта с допуну: „што ови ни у којем случају не смију употребити начином, са којим би се војнику могла крњити његова грађанска права, која му Устав и остали закони дају“, у прилог које је редакције говорио и министар *Пламенац* као и *Шарановић*, *Дрљевић* и *Томовић*, док су против ње, а за одборску говорили: потпредсједник *Николић*, извјестилац *Кайичић*, *Дреџун* *С. Драговић* и *В. Кривокапић*, заступајући гледиште, да треба разграничити, кад је наш држављанин као војник, а кад као и грађанин, али Скупштина је поименичним гласањем са 29 против 20 гласова усвојила чл. 5. по извјештају замијенив посљедњу алинеју редакцијом *Ж. Драговића*, са којом се сложио *О. Рњез*, а примио је и министар војни, чији текст гласи: „За све остало вријеме, изузев предвиђеног у чл. 26. овог закона, црногорски држављанин користи се свим правима, која му Устав и закони као грађанину дају, али у случају војничке државне потребе дужан је служити своје надлежне војничке старјешине и њихове наредбе извршавати“.

Сједница је закључена у 5 сати послје подне, а идућа ће се накнадно заказати објавом на згради скупштинској.

Секретар
Д. Петровић

Предсједник
М. Ђукановић

Царско-руски отправник послова г. Штајн предао је у прошлу сриједу Књажевској влади у препису депешу г. Извољског упућену Краљевској влади у Београду од 14. фебруара о. г., којом депешом руска влада пријатељски савјетује Србију, како да поступи у овим критичним часовима.

У исто доба бечки „Кор. Биро“ почео је достављати нам депеше из разних извора пуне противурјеча о садржини одговора Краљевске владе г. Извољском, које су у овд. престојничким круговима биле изазвале неизвјесност и велико узбуђење.

У стању смо изјавити да тај одговор Краљевске владе не оправдава то узнемирење.

Цетиње, 21. фебруара.

Да олакша свој положај на предстојећој конференцији, Аустро-Угарска је, послје дужих преговора, закључила уговор с Турском, којим јој је ова за два и по милијона турских лира уступила сва своја права над Босном и Херцеговином.

Остављајући силама потписницама берлинског уговора, да саме извиде, је ли дозвољено једноме по-

вјеренику, да ма буд којим начином присваја повјерене му ствари, находимо потребним, да у овом часу напоменемо, да су велесиле на берлинском конгресу Босну и Херцеговину, као *сјорне* земље између Турске и српских Књажевина, које су за њихово ослобођење издржале један велики рат, и којима је Русија била извојевала и Санстефанским миром обезбједила аутономију, нашле за добро, да повјере Аустро-Угарској као сусједној држави, управу над њима, оставивши не рјешену ту парницу.

Аустро-Угарска дакле, послје закљученог уговора са Турском, узимље данас мјесто ове посљедње у тој још неријешеној парници против српских држава.

Отуда слиједи, да Аустро-Угарска уговором, закљученим са Турском, није постала власником Босне и Херцеговине, него само парничаром против српских држава које траже слободу њихову.

Ову напомену изазвало је ликованье бечких листова усљед потписаног уговора са Турском, на основу којег нам поручују, да је у босанско-херцеговачком питању на страни Аустро-Угарске не само сила него и *право*, чиме признају сада, да прије поменутог уговора Аустро-Угарска није имала никаквога права да анектира Босну и Херцеговину: *а какво је то право*, види се из горње наше напомене.

Зато ми нијесмо ни давали важности том успјеху Аустро-Угарске у Цариграду нити одобрили учињени приговор нашег отправника послова на Порти због тог уговора. Турска је у овим приликама добар посао можда учинила, а да ли је и Аустро-Угарска, тек ће вријеме показати.

Ријеч Стојана Новаковића

МИНИСТРА-ПРЕДСЈЕДНИКА КРАЉ. СРБИЈЕ којом се представио Српској Народној Скупштини.

Господе народни посланици,

Мени је част да данас пред Народно Представништво изиђем с владом не обично склопљеном из представника свију политичких странака у нашој земљи.

При свем том просте су ствари које значи наша појава. Они значи: да трепуци садашњости императивно траже — унутра слогу и споља заштиту српских интереса.

Природно право на опстанак Србије, потврђено и међународним уговорима, покушава се са извјесних страна да се оспори снагом тога истог уговорнога права зато само, што све његове погодбе и све његове посљедице нијесу биле садржане у досадашњим међународним уговорима.

Народна је Скупштина из срца народнога истакла спољашњи политички програм Србије. Захтјеве и тежње, које тај програм садржи, како за Србију тако и за Црну Гору, заједно с разлозима права и интереса на којима се они заснивају, имаће Европа да процијени у кратком времену.

Ми, Влада Краљевска образована указом од 11-ог фебруара, излазимо пред Вас, Народно Представништво, као свједочанство с коликом једнодушном српски народ истиче пред Европу своје народно питање. Њему се корјен у срцу народном затрти не може, докле је макар једног Србина на свијету.

Обраћајући све колико своје старање спољном питању и расправи српског питања пред европским великим силама — Краљевска се Влада узда да ће је у томе пратити општа слога и прибраност. Сва унутрашња питања морају уступити мјесто пословима спољним.

Тврдо рјешена да чува устав и законитост и да грађанима српским обезбједи како пуну једнакост пред властима тако и слободу, Влада Краљевска апелује на све Србе да јој у вршењу њенога задатка испуњавањем својих грађанских дужности помогну, те да тако утврђује једини поуздан темељ бољој будућности Србије.

Ослањајући се са неограничено повјерење Круне, ми смо увјерени да ћете нас и Ви, господо народни посланици, потпомоћи искрено и свесрдно.

Испунимо се сви осјећањем и свијешћу о високој дужности према свијетлим предањима нашега народа, према нашљеђу анских јуначких предака и према опстанку и животним интересима наше отаџбине!

Глас из Рима

Римска „Трибуна“ бавећи се балканским питањем и писањем париског „Тана“ између осталог каже:

„Немогуће је неувидјети да је анексија Босне и Херцеговине срушила све српске илузије. Али чудно нам изгледа да заступа теорију о застарјелости националних идеала — кад се само Срба тиче — онај лист, који је увијек био противан тој теорији кад год се водила ријеч о идеалима француске републике.“

Нећемо овим да кажемо, да Србију треба осмјелити у њеним илузијама и пустити јој на вољу. Не; ми ћемо само да наведемо ово: Истина, Европа не може због Србије да уђе у рат, јер се томе противе општи међународни интереси; али, та иста Европа не смије заборавити, да ако се Срби не задовоље, питање ће остати неријешено и оно ће се више и више компликовати и постајати опасније.

Ријешити тај спор није лака ствар. Признајемо. Али, кад би Аустро-Угарска још својој снази додала и извјесну дозу великодушности, могло би се тада добро ријешити“.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Прилози за дјечију болницу. За подизање дјечије болнице за успомену Књажевића *Стевана* и *Станислава* привремени одбор примио је даље ове прилоге:

Г. Антон Драндар, бугарски књижевник фран. 100.

Чиновици de l' Anglo Egyptian Bank из Каира фран. 200.

Г. Јоко Баиновић из Грађана фр. 30.

Прилози Срба из Црне Горе и Приморја у Александрији:

Г.г. Шпиро Суђић из Паштровића, Милош Суђић из Паштровића, Божо П. Ђурашковић с Цеблина, Ђуро Р. Радановић из Грбља, Ђуро Поповић из Улциња, Саво Краповић, Лука Бјелица, Саво Руцковић, Ђуро Мришула, (сви из Маина) Шпиро Николић из Будве и Душан Војводић из Глухог Дола по 5 фран.

Прилози од Срба из Порт-Саида:

Г. Никола В. Кажанегра из Паштровића фр. 20; г. г. Митар Л. Рађеновић из Паштровића, Марко В. Барбић и Васо И. Барбић из Кртола (Бока Которска) по 10 фр.; г.г. Јоко Андрић Бринић, Васо Н. Костић, Иво С. Антовић, Јоко И. Бринић, Ђуро Ј. Старчевић, Раде В. Барбић, Петар Б. Миловић, Иво М. Миловић, Илија Ј. Радиновић, Ђуро Перов Барбић и Иво Ников Барбић (сви из Кртола — Бока Которска) по 5 фр.; г. Павле Вукчевић с Његуша 20 фр.; г.г. Лесо М. Мијаиловић, Марко Ђ. Мијаиловић (из Крушевце), Лазар Мачић из Грбља, Илија Ј. Војводић из Мориња, Видо Т. Свјеклоћа из Доброског Села, Шпиро и Васо Триповићи из Баошића (Бока Которска), Марко Магуд из Грбља и Никола И. Петивић из Мориња по 5 фр..

Црвени Крст. „Друштво Црногорског Црвеног Крста“ приступили су као оснивачи са једновременим улогом од 60 круна: Ђакон Иво Калуђеровић са Цетиња, Народна Штедионица на Цетињу и госпође Ђуше Б. Петровић и Ике Ш. Петровић из Никшића.

За редовне чланове Црвеног Крста уписали су се: Д-р Шпиро Срзентић из Америке, поп Ј. Ђуrowић из Шавника, који је сувише и приложио круна 10, Ђорђија Црногорац, оф. Р. Радовић, телегр. М. Татар, Милош Баровић, Михаило Ђукиловић, Димитрије Пекић, Филип Бијелић, Лазар Кујунџић, Душан Радичевић, Симо Груичић, Јово Каблар, браћа Шћеповићи, браћа Ивановићи, пред. општ. М. Томић, сви из Шавника; Ђорђије Башовић из Пошћена, оф. А. Ружић из Превиша, оф. Н. Маловић из Дужи, пјешак М. Јанковић из Грабовице, Обрад Вуковић из Добра Села, Марко Ђукиловић из Буковице, Тодор Саовић из Комарнице, барј. Н. Никитовић из Комарнице, Јосиф Зарубица из Превиша, Мијат Јакић из Добра Села, Крсто Пер. Вукчевић из Ботуна, Нешо Ников Башановић и Крсто Н. Башановић из Ботуна, Нешко Балетић и Петко Балетић из Српске, Пешо Јаков Мараш и Саво М. Мараш из Митровића, г-ђице Олга Б. Петровић, Јоке Б. Петровић и Јелена Б. Петровић из Никшића, Ђуран Савов из Брезовика и Саво Шпиров Јовановић из Горњег Поља.

Са великим задовољством биљежи Друштво Црногорског Црвеног Крста обилате прилоге, који му стижу са свију страна, а нарочито од наше браће из Америке, који су осим ранијих прилога послали преко Српског Централног Народног Одбора у Њујорку 800 долара, и то 400 долара скупљених од Српског Народног Одбора у Чикагу у мјесту и околини, а других 400 долара скупљених од Српског Народног Одбора у Њујорку.

Преко Високопреосвештеног Господина Митрополита Митрофана стигао је даље

Црвеном Крсту прилог од 300 франака, упућен од Високопреосвештеног Господина Митрополита Димитрија, а за рачун Преосвештеног Епископа Новомороградског Сергија, Викарија Херсонског.

Прва Никшићска Штедионица приложила је Црвеном Крсту кр. 300, а Никшићко Занатлијско Радничко Удружење кр. 88, поп Ново Станишић из Горњег Поља кр. 15 и испосница Марија Пламенац у Острогу круна 10.

Друштво Црн. Црвеног Крста држало је потоњих дана неколико сједница, у којима је наименовало више својих повјереника у унутрашњости и иностранству, који су се добровољно ставили у службу нашег Црвеног Крста, и проширило је на основу својих правила а због указане потребе, свој главни одбор избором г. г. Ђакон Коста Лукића и Ђакон Ива Калуђеровића за чланове одбора.

Забава у Подгорици. Пјевачко Друштво „Бранко“ у Подгорици приредило је 7. фебруара у вече т. г. свечану забаву у просторијама мјесне основне школе, а у корист подгоричке сиротиње без разлике вјере.

Забава је била добро посјећена, а с обзиром на племениту циљ пало је осим улазница још и 32 кр. добровољних прилога, и то су приложили: г. г. Динко Мистура круна 7, Ђакон Косто Лучић и Душан Ђурашковић по 4 круне; Стеван Перовић 3 кр., Станко Марковић председ. Општине, Марко И. Радловић, Нешо Ђ. Радовић, Периша Богичевић и Нешо Т. Миловић по 2 кр.; бриг. В. Лазовић, Мило Врбица, Филип Гојнић и Арсо Рогошић по 1 круну.

Свега је било прихода кр. 178, а по одбитку трошкова остало је чистог прихода круна 130, коју је суму Одбор Пјевачког Друштва „Бранко“ сјутра дан у недељу на покладе, подијелио мјесној сиротињи.

Друштво „Бранко“ и овим путем искрено благодари грађанству вароши Подгорице, које је забаву посјетило и омогућило овај скромни прилог од стране друштва мјесној сиротињи. **М. П.**

† **Поп Филип Вукмировић.** У Зети преселио се у вјечност 1. о. мј., у дубокој старости, у 98. години свога живота, поп Филип Вукмировић. Покојника, који се родио на Цеклину, примио је блаженоупокојени Митрополит Петар I. (Свети Петар) за свога питомца при манастиру, да изучи књигу и спреми се за свештеника, а доцније Господар Црне Горе, Владика Раде (Петар II) рукоположио га је г. 1831. за свештеника. За вријеме Књаза Данила покојник је као одважан и вриједан служитељ био кабадахија, који чин бијаше понос за Црногорца, и као таквог повео га је Књаз Данило у Париз кад је посјетио Наполеона III. У славној Граховској битци учествовао је пок. Филип као кабадахија и затварао се у чувеној кули, гдје се је и одликовао, а и данас срећно владајући Господар Њ. Кр. В. Књаз Никола I. задржао га је за неколико година у истом чину.

Покојник је узео видна учешћа у свим потоњим црногорско-турским бојевима, а г. 1875. био је у Шумадији на челу једне чете добровољаца, званих „јатаганска легија“. За своје ратне и грађанске заслуге био је награђен разним црногорским и српским одлицима, а за своју одану службу одредио му је наш Узвишени Господар пензију, коју је до смрти уживао.

Старом борцу и преданом служитељу Господара и Домовине нека је свјетао помен међу нама!

М.

ТЕЛЕГРАМИ

Петроград, 16. фебруара. Нова српска влада саопштила је руској влади, да је Србија проникнута жељом, да се одржи мир. Влада пориче, да има икаквих агресивних намера те увјерава, да ће избјегавати свако изазивачко држање, а великим силама оставља, да узме у заштиту права и интересе Србије.

Руска је влада на ово саопштење наредила своје посланику у Биограду, нека пријатељски савјетује српску владу, да и даље остане код своје мирољубиве одлуке. Руска је влада увјерена, да таква одлука при данашњем политичком положају најбоље одговара животним интересима Србије. Руској је влади познато, да захтјев Србије односно територијалне оштете не би код великих сила нашао одзива ни помоћи, па Србија може очувати њихову наклоност само онда, ако

се одрекне свог захтјева, који би могао дати повода оружаном сукобу с Аустро-Угарском. Руска влада коначно савјетује Србији, нека одустане од својих територијалних захтјева, а нека се за сва питања, која су у овом часу на дневном реду, потпуно ослони на одлуку великих сила.

Беч, 17. фебруара. Краљ Фердинанд приспио је из Петрограда.

Биоград, 17. фебруара. Синоћ је Краљ за вријеме дворског обједа изрекао говор, у коме је нагласио, да је помиловао све официре и подофицире осуђене за крагујевачку завјеру.

Биоград, 18. фебруара. Јуче по подне дошао је руски министар Сергијев к Миловановићу и дао му пријатељски савјет, да се Србија одрекне тражења земљишних компенсација и аутономије Босне и Херцеговине, јер ове захтјеве не би могле потпомоћи велике силе. Исто послије подне били су код Миловановића и представници Енглеске, Француске, Њемачке и Италије, који су му то исто савјетовали. Одмах иза тога састао се Министарски Савјет под председништвом Краљевим, који је једногласно одлучио, да се одговори, да Србија не може одустати од захтјева истакнутих у познатој скупштинској резолуцији. Србија се још увијек нада у правичност Европе, али се не може одрећи територијалних захтјева нити аутономије Босне и Херцеговине.

Беч, 18. фебруара. Рифаат паша, турски министар спољних послова, отпутовао је у Петроград.

Лондон, 18. фебруара. „Рајтер“ јавља из званичног извора, да је противно депеши из Биограда дознао из Беча, да је српска влада повукла свој захтјев односно земљишних уступака.

Биоград, 19. фебруара. Аустро-угарски посланик Форгач вратио се овамо.

Беч, 19. фебруара. Краљ Фердинанд отпутовао је у Софију.

Петроград, 19. фебруара. Званични одговор Србије на руску ноту још није стигао, али у Министарству Иностранних Дјела су увјерени, да ће тај одговор бити повољан.

Рифаат-паша је приспио.

Биоград, 19. фебруара. Миловановић је данас позвао к себи све уреднике српских листова и саопштио им, да је одговор српске владе на савјетовања руска — која су била састављена у најпријатељскијем смислу — задахнут мирољубивим духом а на начин које допушта интерес Србије, те према томе нема никаквог резултата за узнемиравање.

Париз, 19. фебруара. „Хавасова агенција“ јавља: Србија је предала руском министру одговор, који ће бити саопштен великим силама. Србија протестује противу мирољубивих препорука, приписујући својим војним спремама чисто дефензиван карактер и жели једино да да се поврате нормални односи на граници. Србија не тражи ништа, већ је одлучна да великим силама повјери своје интересе, ако би Европа признала анексију Босне и Херцеговине.

Биоград, 20. фебруара. По рјешењу Министарског Савјета забрањен је извоз брашна, пшенице, ражи, жита, јечма, зоби и сламе.

Петроград, 20. фебруара. „Вјесник“ јавља из поузданог извора, да је српска влада по проучењу руског предлога, одговорила, да Србији није намера да се дође до рата са Аустро-Угарском, нити да мијења своје нормалне односе пријатељског сусједства с том државом. Србија не тражи од Аустро-Угарске поводом питања босанско-херцего-

говачког никаквих територијалних ни политичких ни економских оштета, већ, задржавајући се од сваког мијешања у то питање, чије рјешење припада великим силама, она се потпуно поуздава у њихову увиђавност и правичност.

Петроград, 20. фебруара. Рифаат паша посјетио је Извољског и остао је цијелу уру код њега.

Вашингтон, 20. фебруара. Јуче на подне свечано је уведен у дужност Тафт, нови председник Савезних Држава Сјеверне Америке.

Солун, 20. фебруара. Српско пошланство предузело је кораке, да добије дозволу за провоз 170 то-нелата ратног материјала, који долази из Француске.

Биоград, 21. фебруара. Вијест бечких листова, да је влада српска одлучила одрећи се од територијалних компенсација и аутономије Босне и Херцеговине, као и разоружати се ако се Аустро-Угарска разоружа, изазвала је овдје велико узбуђење. И ако се држи за апсолутно искључено, да су те вијести истините, јер би такав акт српске владе био апсурдан, ипак листови одлучно траже од владе изјашњење. Владици листови настојавају да увјере јавност, да нема никаквог повода узнемирењу, а српски политички кругови тумаче смисао српског одговора, како га је „Вјесник“ донио, овако:

Србија доиста не тражи нити ће тражити од Аустро-Угарске познате компенсације, већ са извјешношћу очекује уступање тијех компенсација од правичности Европе, јер послије одрицања Турске остају једино силе потписнице Берлинског уговора, које су Аустро-Угарској дале мандат за окупацију, да оне дадну потоњу ријеч односно Босне и Херцеговине. Русија се је независним посредовањем понудила сама као заступник Србије и одговор Србије упућен је из Биограда у Петроград. У исто вријеме предала је српска влада и своју одговорност пред народом Русији, ако би ова признала анексију а српски захтјеви не би били задовољени. Србија би тада била ослобођена сваке обвезе према Русији и миру европском. Дакле, успјех је српског одговора у томе, што ће српски захтјеви бити поднесени великим силама посредством Русије, чиме је Србија лишена бриге да то сама чини.

Цариград, 21. фебруара. Листови јављају, да је умро Рефик паша, министар правде.

Париз, 21. фебруара. Краљ енглески приспио је овамо инкогнито.

НА ЗНАЊЕ

Уџбеници и књиге Државног издања за распрогају могу се добити у Папирници г. Вида Н. Мартиновића на Цетињу, Балшића пазар.

Броју 58.

Цетиње, 20 фебруара 1909.

Из канцеларије
Управе Држ. Штампарије

Државни Календар

Књажевине Црне Горе за 1909. годину може се добити у папирници Вида Н. Мартиновића на Цетињу, у књижарама Коста Кр. Станића и С. Бркића и Комп. у Подгорици. Цијена је 1. круна.

Цетиње, 21. фебр. 1909.

Из канцеларије
Управе Држ. Штампарије.

ЗАХВАЛНОСТ

Приликом забаве, коју су приређивали ученици његушке основне школе 7 овог мјесеца, присутним гостима обојег пола изјављује се овим особита благодарност на посјети и прилозима.

Његуши, 19 фебруара 1909.

р. 34, бр. 112 1,1
Управа Његушке Школе

ОГЛАС

У магазину ове царинарнице налазе се следеће ствари:

1) три пакета малих вуњених шалова бр. 718, 719 и 720, предати царинарници од стране мјесног поштанског уреда 26 децембра 1907 упућени на адресу Алија браће Баштића овдашњих трговаца.

2) Једна кашета вина у бочиљама под ознаком F. C. № 3322, тежине килограма 25, предата царинарници 28. новембра 1907 — упућена спроводницом његушке царинарнице на адресу овдашњег дјевотачког института.

3) Једна кашета разних ликијера у бочиљама под ознаком FACC № 100, тежине килограма 50, предата царинарници 13. јуна 1908 а упућена такођер спроводницом његушке царинарнице на адресу браће Рашку овдашњих механџија.

4) Један сандук памучних мушких пасова са ознаком FA № 795, тежине килограма 260, упућен уз спроводницу поменуте царинарнице на адресу Селима Бибезића, мјесног трговца, апредат овој 14. текућег мјесеца ове године.

Именоване особе, на које су горе речене ствари адресиране, позивате су у своје вријеме од стране ове управе да упућене им ствари приме уз исплату припадајуће царине на исте, на чему су изјавили да неће да их приме под изговором, да за њих нијесу чинили никоме поруџбине.

Тога ради овим се позивају сви они, који би имали право власништва над горе изложеним стварима, да се најдаље до 1. марта ове год. пријаве овој управи са чистим документима на основу којих би могли поменуте ствари дићи из овдашњег магазина уз исплату припадајуће царине као и споредних трошкова за исте, иначе, ко се до одређеног дана не пријави по горњим предметима, потписата ће управа са истим поступити у смислу II-е и III-ће алинеје 69-ог чл. царинског закона, а у вези са 74-им чл. истог закона.

Број 77.

Цетиње, 29. јануара 1909.

Управа Цетињске Царинарнице
Р. 276, Бр. 63, 1,2

ОГЛАС. Потписати ће, почевши од 15 фебруара ове године, распродавати своју књижевну радњу, на мало и велико, са попустом од 10—40% испод номиналне вриједности: усљед чега овим скрећем пажњу поштованим муштеријама, који бише жељели купити јефтино књига, канцеларијског и школског прибора; дописних карата са сликама, икона и другог. Све по најјефтинијим цијенама.

Уједно молим све моје дужнике, да изволе измити своја дуговања, најдаље до половине мјесеца марта, ове године, после којег дана ћу без разлике од свакога, преко свог пуномоћника судским путем накужавати.

Споштовањем

р. 90, бр. 852,3 За Књижару **П. М. Калуђеровић**

НА ЗНАЊЕ

У четвртак 26 текућег даваћемо четрдесетодневни помен нашем незаборављеном сину односно брату

† МИЛОШУ

у храму св. Николе у Бару — што чиним на знање мојим пријатељима.—

р. 42, бр. 111 1,1

Павић Чејовић

ЗАХВАЛА

Приликом нашег ненадног и превеликог губитка, приликом смрти и погреб

† Панта Вулетића,

најљепшег украса у подмлатку нашег честим погубијама на граници и природном смрћу не само приријеђеног но и обезглављеног браства, који 9. овог мјесеца у својој 24 години несрећним случајем погине од свог оружја, указато нам је велико саучешће, а наш покојник ожаљен на изванредни начин, с чега овим најсрдљивије захваљујемо:

браћи Голубовчанима, који листом од најстаријег до најмлађег на црни глас похиташе нашем ожаловљеном дому и за Пантом тад и доцније плакаше и дјелаше као за својим рођеним, а тако и осталој браћи Зећанима из све три капетаније (љешкопољске, подгоричке и доњо-зетске), из вароши Подгорице и из дијела Зете, што је у Турској, који у необично великом броју дођоше „на покајање“ те с нама жалост за Пантом подијелише, окупав се над њим у својим сузама, а особито зетска младеж — Пантова врста; свештеницима: г. г. Андрији Драговићу, Филипу Мајићу, Ристу Поповићу и Михајлу Поповићу, који бише у спроводу и Панта опојаше; учитељима: г. г. Василији Дракићу и Алекси Кликовцу, који са својим ученицима спровод увеличаше; сродницима и пријатељима: са Цетиња, Ријеке, из Никшића и Куча, који успрот далеком путу и злом времену дођоше и нашег Панта искрено оплакаше;

браћи Муслиманима из Горичана, који нам сјутрадан по погребу лично изјавише саучешће и покојника братски ожалише.

Хвала и пријатељима и знанцима са стране, који нам телеграфски и писмено изјавише саучешће у овој нашој превеликој жалости!

Голубовци, 12. фебруара 1909.

Ожаловљени: стриц **Саво П. Вулетић** председник обласног суда и народни посланик, братучед **Никола Вулетић** племенски капетан — са својим браћвеницима.

р. 252, бр. 110 1,1